

Social 2
November 2022
SLN

Notat om merudgifter til voksne

Til brug for tema-ankemøde i uge 47 2022

Indhold

- I. Lovgrundlag
- II. Generelt
- III. Betingelser for støtte - Personkreds
- IV. Betingelser for støtte – Udmåling
- V. Forskellige typer af merudgifter
- VI. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser
- VII. De konkrete mødesager

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lov nr. 573 af 24. juni 2005, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 931 af 19. juni 2020 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse (merudgiftsbekendtgørelsen) og vejledning nr. 10280 af 14. december 2017 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Uddrag af serviceloven:

§ 100. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem det fyldte 18. år og folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepensionen. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Udmålingen af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, f. eks merudgifter til individuel befordring, håndsrekninger og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Tilskud til nødvendige merudgifter kan ydes, når de sandsynliggjorte merudgifter udgør mindst 6.888 kr. (2022-niveau) pr. år svarende til 574 kr. (2022-niveau) pr. måned. Tilskuddet udgør et standardbeløb på 1.074 kr. (2022-niveau) pr. måned, hvis de sandsynliggjorte merudgifter er i intervallet 574 kr.-1.611 kr. (2022-niveau) om måneden, og et standardbeløb på 2.148 kr. (2022-niveau) pr. måned, hvis de sandsynliggjorte merudgifter er i intervallet 1.612 kr.-2.685 kr. (2022-niveau) om måneden. Kan borgeren dokumentere merudgifter på over 2.685 kr. (2022-niveau) pr. måned, ydes tilskuddet med et beløb svarende til de faktiske merudgifter.

Stk. 4. Social- og ældreministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor, herunder nærmere regler om personkredsen for merudgiftsydelsen.

Stk. 5. Personer, der modtager pension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., er ikke berettiget til ydelser efter denne bestemmelse, medmindre de tillige er bevilget kontant tilskud efter § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96.

§ 164. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilbagebetaling,

- 1) når en person mod bedre vidende har undladt at give oplysninger som krævet i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, eller
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget hjælp efter denne lov.

Uddrag af merudgiftsbekendtgørelsen:

Personkreds

§ 1. Kommunalbestyrelsen skal efter § 100, stk. 1, i lov om social service yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem det fyldte 18. år og folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepensionen. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i loven.

Stk. 2. Med varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Stk. 3. Personer, der modtager pension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., er efter § 100, stk. 5, i lov om social service ikke berettigede til ydelser efter § 100, stk. 1, i lov om social service, medmindre de tillige er bevilget kontant tilskud efter § 95 i lov om social service eller borgerstyret personlig assistance efter § 96 i lov om social service.

Stk. 4. Personer, der modtager invaliditetsydelse tilkendt efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., kan samtidig få dækket nødvendige merudgifter efter § 100 i lov om social service.

§ 2. Personer, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke synligt eller umiddelbart konstaterbar nedsat funktionsevne, kan få hjælp til dækning af merudgifter til diæt, når forskrifter om diæt og lignende følges.

Stk. 2. Særlige diætpræparater til personer med PKU (Føllings sygdom) og personer med Alcaptonuri udleveres af Region Hovedstaden (Kennedy Centret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

§ 3. Personer, som på grund af deformiteter eller ganske særlig legemsbygning eller lignende har behov for særligt dyrt eller særligt udformet tøj, kan få hjælp til merudgifter hertil. Det samme gælder merudgifter til beklædning, der er nødvendigt på grund af ekstraordinært slid på tøj og sko, herunder ekstraordinært slid på ortopædiske sko.

§ 4. Dækning af nødvendige merudgifter kan ske uanset personens boform.

Beregning

§ 5. Der ydes alene tilskud til nødvendige merudgifter, som er en følge af den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne hos den person, der ansøger. Behovet vurderes i forhold til personer uden handicap på samme alder og i samme livssituation.

Stk. 2. De udgifter til den daglige livsførelse, som personen selv ville have afholdt, hvis der ikke havde foreligget særlige omkostninger på grund af den nedsatte funktionsevne, skal afholdes af den pågældende selv.

Stk. 3. Beløbet til dækning af merudgifter er uafhængigt af indkomst og er ikke skattepligtigt.

§ 6. Udmåling af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter for den enkelte, jf. § 7, stk. 1.

Stk. 2. Hvis udmålingen sker på grundlag af sandsynliggjorte merudgifter, fastlægger kommunalbestyrelsen et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter. Overslaget over merudgifterne skal fastlægges ud fra kendskabet til niveauet generelt for de omhandlede udgifter.

Stk. 3. Merudgifterne omfatter såvel løbende udgifter som enkeltudgifter.

§ 7. Tilskud til nødvendige merudgifter ydes efter reglerne i § 100, stk. 3, i lov om social service.

Stk. 2. Tilskuddet ydes som udgangspunkt som en kontantydelse. Visse ydelser kan dog aftales som naturalhjælp, som afregnes direkte af kommunen.

Stk. 3. Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen, modregnes i det månedlige tilskud.

Omberegning

§ 8. Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, som ligger til grund for kommunalbestyrelsens fastsættelse af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed. Uanset stigninger i de sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter kan personen, der modtager merudgiftsydelse, dog ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter fandt sted.

Enkeltstående merudgifter

§ 9. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en borger, som allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 100, stk. 1, i lov om social service, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb uanset størrelsen på den enkeltstående merudgift.

Stk. 2. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en borger, som er omfattet af personkredsen, og som ikke allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 100, stk. 1, i lov om social service, fordi borgeren ikke har nogen løbende sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling. Det er en betingelse, at der er tale om en enkeltstående merudgift, som mindst svarer til det årlige minimumsbeløb.

Stk. 3. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift hos en borger, som er omfattet af personkredsen, og som har løbende sandsynliggjorte eller dokumenterede merudgifter, men ikke allerede får udbetalt merudgiftsydelse efter § 100, stk. 1, i lov om social service, fordi de løbende merudgifter ikke overstiger minimumsbeløbet nævnt i § 100, stk. 3, i lov om social service, vil borgeren være berettiget til merudgiftsydelse i et år, hvis den enkeltstående merudgift og de løbende merudgifter tilsammen som minimum svarer til det årlige minimumsbeløb. Dækningen af de løbende merudgifter og den enkeltstående merudgift udbetales i månedlige rater, jf. § 7.

Ophør

§ 10. Tilskud til dækning af merudgifter er forudbetalt og bortfalder ved udgangen af den måned, hvor personen når folkepensionsalderen eller dør.

Stk. 2. Hvis betingelserne for tilskud efter § 100 i lov om social service ikke længere er opfyldt, eller hvis merudgifterne er lavere end oprindeligt antaget, og de samlede merudgifter ikke mindst overstiger minimumsbeløbet nævnt i § 100, stk. 3, bortfalder tilskuddet ved udgangen af den måned, hvor dette konstateres.

Stk. 3. Tilskud efter § 100, stk. 1, i lov om social service ophører i de tilfælde, hvor en person, som hidtil har modtaget invaliditetsydelse, overgår til førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Tilskuddet ophører med virkning fra den måned, hvor førtidspensionen kommer til udbetaling.

Samspil med andre ordninger

§ 11. § 100 i lov om social service omfatter ikke hjælp til egenbetaling efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning.

Stk. 2. § 100 i lov om social service omfatter ikke udgifter, der dækkes af Sygeforsikringen Danmark eller andre private forsikringer.

II. Generelt

Formålet med handicapkompenserende ydelser

Det overordnede formål med de handicapkompenserende ydelser er, at borgere med handicap opnår ligestilling i samfundet med ikke-handicappede borgere. Reglerne og praksis på handicapområdet er funderet i principperne om tilgængelighed, compensation, sektoransvarlighed, ligebehandling og solidaritet.

Ved *tilgængelighed* forstås, at samfundet skal tilrettelægges og tilpasses på en sådan måde, at der kan tages højde for de særlige behov, som borgere med handicap har.

Ved *compensation* forstås, at der skal tilbydes hjælpeforanstaltninger med henblik på at begrænse virkningen af den nedsatte funktionsevne.

Ved *sektoransvarlighed* forstås, at ansvaret for at tilvejebringe den nødvendige tilgængelighed og compensation er hos den myndighed, som i øvrigt har ansvaret for området.

Ved *ligebehandling* forstås, at alle skal have lige muligheder for at udvikle og bruge sine potentialer og færdigheder. Ligebehandling betyder ikke at behandle alle ens.

Ved *solidaritet* forstås, at kompenseringen sker ved skattefinansierede ydelser.

Reglerne om dækning af nødvendige merudgifter skal forstås i lyset af disse principper.

Formålet med merudgiftsydelsen

Formålet med merudgiftsydelsen er at yde compensation til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne for de merudgifter, som er en konsekvens af funktionsnedsættelsen. Formålet er også at medvirke til, at borgeren og dennes familie kan leve et almindeligt liv på samme måde som borgere uden nedsat funktionsevne på samme alder og i samme livssituation. Det sker ved at sikre, at borgeren kan få dækket de nødvendige merudgifter, som er en forudsætning for at få dagligdagen til at fungere.

Sigtet med hjælp til dækning af merudgifter er at give modtageren af merudgiftsydelsen mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan den bevilgede ydelse skal anvendes, så hans eller hendes behov bedst kan dækkes.

Merudgiftsydelsen skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, som yder en særlig indsats for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, kan forblive på arbejdsmarkedet.

III. Betingelser for støtte - Personkreds

Bestemmelsen giver mulighed for at dække de udgifter, som borgere mellem 18 år og folkepensionsalderen ikke ville have haft, hvis der ikke havde været tale om en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Merudgiften skal være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Det vil sige, at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter ved den daglige livsførelse, som ikke-handicappede borgere på samme alder og i samme livssituation ikke har.

For at være omfattet af personkredsen for merudgifter skal borgeren have en varig funktionsnedsættelse, der er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Det er ikke den lægelige diagnose, men den samlede vurdering af borgers funktionsnedsættelse, der er afgørende for retten til merudgiftsydelser.

Ved en varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvor der ikke inden for overskuelig fremtid vil være udsigt til en bedring af funktionsnedsættelsen, og hvor der derfor i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne.

Begrebet »konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse« skal vurderes bredt i forhold til borgerens samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til borgerens aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, helbredsforhold, personlige forhold, herunder om borgeren er forælder m.v. Begrebet skal ikke forstås så snævert, at funktionsnedsættelsen kun har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, hvis borgeren ikke er i stand til i overvejende grad at varetage personlig pleje eller ikke er i stand til at deltage i huslige gøremål.

»Ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger« kan fx være fleksjob, handicapbil, handicapbetinget flytning, bevilling af hjælpemidler i sammenhæng med andre ydelser, personlig og praktisk hjælp i hjemmet, ledsagelse, støtte-kontaktperson til døvblinde m.v. At der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger betyder ikke, at det er et krav, at der altid skal være iværksat ikke

uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Borgere, som fravælger eller har fravalgt en hjælpeforanstaltning, som de ville have ret til, kan også være omfattet af personkredsen for merudgiftsydelsen.

Når borgeren er i løbende medicinsk behandling, skal afgørelsen af, om borgeren er omfattet af personkredsen, træffes på grundlag af den funktionsnedsættelse, som kan konstateres hos borgeren, når borgeren tager sin medicin. Der gælder dog en undtagelse hertil. Borgeren skal i forhold til personkredsspørgsmålet vurderes uden hensyntagen til den medicinske behandling, hvis ophør med behandlingen enten vil være akut livstruende eller medføre en umiddelbar risiko for væsentligt og varigt nedsat funktionsevne.

IV. Betingelser for støtte – Udmåling

Merudgiftsydelsen udmåles ud fra størrelsen af borgerens samlede sandsynliggjorte eller dokumenterede nødvendige merudgifter som følge af funktionsnedsættelsen.

Der gælder et krav om sandsynliggørelse, hvis merudgifterne ikke overstiger 2.685 kr. om måneden, og et krav om dokumentation, hvis merudgifterne er over 2.685 kr. om måneden. Hvis der kan sandsynliggøres merudgifter på op til 2.685 kr. om måneden, ydes tilskuddet i form af ét af to standardbeløb.

Hvis der kan dokumenteres merudgifter på over 2.685 kr. om måneden, beregnes tilskuddet svarende til de faktiske merudgifter.

For at modtage merudgiftsydelse skal der foreligge sandsynliggjorte merudgifter på mindst 574 kr. pr. måned eller mindst 6.888 kr. årligt (2022-priser) – det såkaldte minimumsbeløb.

Ved sandsynliggjorte merudgifter forstås, at der udarbejdes et overslag - ikke en detaljeret beregning - over omfanget af de behov, som borgeren efter al sandsynlighed vil få, og hvad det medfører af merudgifter.

Udbetaling sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borger opfylder betingelserne på dette tidspunkt, og månedsvist forud. Se principmeddelelse 22-18 om betydningen af manglende vejledning fra kommunen.

V. Forskellige typer af merudgifter

Kost og diætpræparater

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost.

Hvis borgeren som følge af flere lidelser, hvor den ene af disse er fx cøliaki, er omfattet af personkredsen i merudgiftsbekendtgørelsens § 1, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost.

Hvis borgeren er omfattet af den særlige personkreds i merudgiftsbekendtgørelsens § 2, dvs. personer, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke synligt eller umiddelbart konstaterbar nedsat funktionsevne, er det alene merudgifterne til diætkost, som dækkes.

Medicinudgifter

Der kan ydes dækning af nødvendige merudgifter til hjælp til den del af egenbetalingen af den tilskudsberettigede medicin, der ikke bliver dækket efter sundhedslovens regler. Det er en betingelse, at den tilskudsberettigede medicin er ordineret som følge af den nedsatte funktionsevne.

Der kan også ydes hjælp til udgifter til nødvendig medicin, der ikke er tilskudsberettiget, hvis udgifterne er en følge af funktionsnedsættelsen.

Befordring

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring. Det kan fx være befordring til og fra uddannelse, arbejde, behandling og fritid (familiebesøg, fritidsinteresser etc.), herunder situationer hvor en forælder med nedsat funktionsevne skal ledsage sit barn til dagtilbud, skole, behandling eller fritidstilbud.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget støtte, der kan ydes til befordring. Det beror på en konkret vurdering af fx afstanden fra borgerens hjem til behandlingssted, uddannelse, fritidsaktiviteter, venners hjem, mulighederne for almindelig fritidsaktivitet osv.

Det er alene de udgifter, der ligger udover, hvad ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation har, der kan ydes dækning af merudgifter til.

Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter serviceloven er subsidær i forhold til befordringsydelser efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven.

Der kan være tale om merudgifter til befordring, hvis borgeren har et øget transportbehov på grund af den nedsatte funktionsevne, fx til hospitalskontrol og fysioterapibehandling. Eller hvis borgerens udgifter til transport er højere end andre borgeres udgifter på grund af den nedsatte funktionsevne. Fx hvis borgeren ikke er i stand til at gå, cykle eller tage offentlige transportmidler, men er henvist til at benytte bil eller taxa.

Befordring i egen bil

Der kan ydes hjælp til betaling af andre driftsudgifter i forbindelse med befordring i egen bil.

Det vil være tilfældet, hvis det kan sandsynliggøres, at borgeren ikke ville have haft bil, hvis borgeren ikke havde haft en nedsat funktionsevne, som medførte et særligt kørselsbehov med bil. Eller hvis borgeren har en ekstraordinær stor og driftsmæssig kostbar bil – typisk en kassebil - der er nødvendig som følge af borgerens nedsatte funktionsevne. I disse situationer kan der også ydes hjælp til betaling af fx forsikringer, benzin, reparationer m.v., når merudgiften må anses for at være en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse.

Håndsrækninger

Der kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter i form af håndsrækninger. Det vil være tilfældet, hvis en borger på grund af nedsat funktionsevne ikke er i stand til at varetage opgaver, som er nødvendige for at få en almindelig dagligdag til at fungere.

Der skal ved vurderingen af udgifter i forbindelse med håndsrækninger tages hensyn til, om håndsrækningen allerede ydes efter andre bestemmelser i serviceloven. Fx servicelovens § 83, om personlig hjælp og pleje og hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, servicelovens § 96, om borgerstyret personlig assistance eller servicelovens § 97, om ledsagelse til voksne, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Der skal tages hensyn til borgerens samlede situation, herunder den pågældendes netværk. Det forudsættes, at eventuelle øvrige medlemmer af husstanden deltager i opgaveudførelsen i hjemmet, herunder pudser vinduer, rydder sne m.v.

Behandlingsudgifter

Behandlingsudgifter dækkes ikke efter serviceloven, men derimod efter sundhedslovgivningen. Borgere, der er omfattet af sikringsgruppe 1, har ret til vederlagsfri behandling hos den valgte alment praktiserende læge og hos praktiserende speciallæge.

Behandlingsredskaber

Udgifter til behandlingsredskaber dækkes ikke efter serviceloven, men derimod efter sundhedslovgivningen. Udgifter til behandlingsredskaber afholdes af sygehusvæsenet (regionen). Afgrænsningen af behandlingsredskaber i forhold til hjælpemidler efter servicelovens § 112 er behandlet i cirkulære nr. 9079 af 22. februar 2013 om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet.

VI. Tilbagebetaling af merudgifter

Det følger af servicelovens § 164, at kommunen kan kræve tilbagebetaling, når en person mod bedre vidende har undladt at give oplysninger som krævet i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, eller når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget hjælp efter denne lov.

VII. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med de konkrete sager for at belyse vores almindelige praksis på området. Enkelte principmeddelelser vil fremgå flere gange i forskellige sammenhænge.

Personkreds

- indgribende karakter og hjælpeforanstaltninger

- helhedsvurdering

84-19 Det er en betingelse for at være omfattet af personkredsen, at ansøgers varige funktionsnedsættelse er af indgribende karakter i den daglige livsførelse, og at funktionsnedsættelsen medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Der er tale om en helhedsvurdering, hvorfor der ikke udelukkende kan lægges vægt på enkelte elementer af borgerens funktionsnedsættelse, fx om borgeren er i stand til at varetage den personlige pleje. Omvendt skal det også indgå i vurderingen, om borgeren er stort set selvhjulpne med de bevilgede hjælpeforanstaltninger. Det er ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om en indgribende lidelse, at borgeren er lettere begrænset i sin dagligdag, og at almindelige aktiviteter foretages i nedsat tempo og med pauser.

Hvis en borger lider af flere lidelser, er det den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen, der skal lægges til grund for vurderingen af, om borgeren er omfattet af den personkreds, der har ret til dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse, og udmålingen af eventuelle merudgifter. Det betyder, at borgeren ikke skal være omfattet af personkredsen for hver enkelt lidelse, for at kunne få dækket nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse. Det er tilstrækkeligt, at en af borgerens lidelser er af indgribende karakter. Det er dog en forudsætning, at de enkelte lidelser, og den deraf følgende nedsættelse af funktionsevnen er varige, for at der kan dækkes nødvendige merudgifter som følge heraf.

Når kommunen skal vurdere, om en borger, der er i løbende medicinsk behandling, er berettiget til merudgifter, skal vurderingen som hovedregel foretages på grundlag af den funktionsnedsættelse, som kan konstateres hos borgeren, når borgeren tager sin medicin. Der gælder dog en undtagelse hertil, hvis ophør med behandlingen enten vil være akut livstruende eller vil medføre en umiddelbar risiko for væsentlig og varig nedsat funktionsevne. Med akut livstruende forstås, at tilstanden er så alvorlig, at der er risiko for, at den pågældende dør i løbet af timer til dage. Med umiddelbar risiko forstås situationer, hvor det kan sandsynliggøres,

at den væsentlige og varige nedsættelse af funktionsevnen indtræder kort tid efter ophør af den konkrete behandling, typisk i løbet af dage til uger, eventuelt måneder. En diætbehandling kan sidestilles med medicinsk behandling, hvis der er tale om en lægelig ordineret behandling med godkendte ernæringspræparater. Diætbehandling, som ikke er iværksat efter lægelig ordination, men alene sker på en borgers eget initiativ, kan ikke sidestilles med medicinsk behandling. Det kan heller ikke sidestilles med medicinsk behandling, at borgeren følger en diætkost, der består i at undgå visse fødevarer og/eller erstatte dem med andre fødevarer.

Personkreds

- medfødte misdannelser

67-16 Personer med cøliaki, laktoseintolerans eller fødevareallergi er ikke omfattet af den personkreds, der er berettiget til dækning af merudgifter til diæt efter særbestemmelsen i merudgiftsbekendtgørelsen. Personer med cøliaki, laktoseintolerans eller fødevareallergi kan derimod stadig være omfattet af den personkreds, der er berettiget til dækning af merudgifter efter bestemmelsen i serviceloven, hvis de generelle betingelser for dækning af merudgifter i serviceloven er opfyldt. Det kan fx være, hvis der er tale om en særlig svær cøliaki eller anden fødevareallergi, der nedsætter borgerens funktionsevne, eller hvis borgeren samlet set er omfattet af personkredsen på grund af andre lidelser.

Personkreds

- udredningspligt

50-19 *Oplysningspligt og helhedsvurdering*

En kommune skal oplyse en sag i tilstrækkeligt omfang, inden den træffer afgørelse efter den sociale lovgivning. Kommunen skal inddrage borgeren og vurdere borgerens ansøgning og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning.

Funktionsevne- eller voksendredningsmetoden

Kommunen skal anvende bekendtgørelse om vurdering af nedsat funktionsevne som grundlag for tildeling af handicapkompenserende ydelser, når kommunen behandler sager om merudgifter til voksne efter serviceloven (funktionsevnetemetoden).

Bekendtgørelsen skal dog ikke anvendes, hvis borgerens funktionsnedsættelse er ubetydelig, eller kompensationsbehovet er åbenbart. Hvis kommunen bruger voksendredningsmetodens sagsåbningsredskab, udredningsredskab og redskabet til den samlede faglige vurdering af borgerens behov (VUM), skal bekendtgørelsen med nogle få undtagelser heller ikke anvendes.

Funktionsevnetemetoden kan anvendes i andre sager om andre handicapkompenserende ydelser efter serviceloven.

Manglende brug af funktionsevne- eller voksenudredningsmetoden

Formålet med voksenudredningsmetoden og funktionsevne-metoden er at understøtte en lovlig og systematisk sagsbehandling på servicelovens område. Metoderne skal hjælpe kommunerne med at sikre, at den enkelte borger modtager den hjælp, som borgeren efter lovgivningen har ret til.

Hvis en kommune ikke har anvendt metoderne, lider kommunens afgørelse af en retlig mangel. I en klagesag, hvor en sådan mangel foreligger, foretager Ankestyrelsen en konkret væsentlighedsvurdering af manglen. Ankestyrelsen vurderer, om manglen konkret har haft betydning for kommunens afgørelse. Hvis kommunen har inddraget de samme oplysninger og nået de samme konklusioner, som kommunen ville have nået, hvis metoderne havde været anvendt, har manglen ikke betydning for afgørelsens gyldighed.

Nødvendige merudgifter

- medicin

31-14 Ved beregning af sandsynliggjorte merudgifter til medicin skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om udgiften til et originalpræparat er nødvendig, eller om den billigere kopimedicin kan dække borgerens behov.

C-8-07 Der kan kun ses bort fra den del af udgifterne til medicin, der rent faktisk bliver dækket af en sygeforsikring. I tilfælde, hvor en borger har passivstillet sit medlemskab af Sygeforsikringen Danmark, kan der ikke ses bort fra den del af udgiften til medicin, som borgeren som aktivt medlem ville have kunnet få dækket.

Nødvendige merudgifter

- kost og diætpræparater

103-10 Udgifter til juice og druesukker kunne efter en konkret vurdering medtages ved beregning af merudgifter til en person med insulinkrævende diabetes.

46-14 Ved beregning af merudgifter til diabetikere medregnes merudgifter til diabeteskost. Ved diabeteskost forstås den anbefalede kost, som en diabetiker efter de officielle danske diætprincipper for diabetes skal indtage. Merudgiften beregnes ved at sammenligne den anbefalede diabeteskost med den danske gennemsnits-kost. Størrelsen af denne udgift afhænger som udgangspunkt af energibehov og køn, samt om diabetes-kost bliver beregnet med eller uden specialvarer. Ved specialvarer forstås kunstige sødemidler og specialprodukter. Der er som udgangspunkt ikke helbredsmæssige behov for at indtage specialvarer. Ved

beregningen af nødvendige merudgifter skal der alene medtages udgifter til specialvarer, hvis det kan dokumenteres, at ansøgeren har behov for at benytte specialvarer, idet vedkommende ikke ved supplerende af hurtigtvirkende insulin har mulighed for at kompensere for ekstra indtag af kulhydrater. Det skal også være sandsynliggjort, at borgeren rent faktisk anvender specialvarer i det daglige.

111-15 Udgifter til hurtigtvirkende kulhydrater til regulering af lavt blodsukker kan efter en konkret vurdering indgå ved beregning af nødvendige merudgifter til en person med diabetes type 1. Beregning af borgerens nødvendige merudgifter til hurtigtvirkende kulhydrater skal foretages på baggrund af en konkret vurdering af borgerens behov for hurtigtvirkende kulhydrater. Kommunen kan i den forbindelse tage udgangspunkt i prisen for druesukker i pulverform.

8-19 Merudgifter til fritidsaktiviteter kan kun dækkes, hvis mulighederne for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne. Kommunen kan ikke henvise til, at en borger kan dyrke andre former for fritidsaktiviteter uden at kommunen har undersøgt, om borgeren reelt kan deltage i andre fritidsaktiviteter end den der søges om merudgifter til. Kommunen kan ikke nøjes med at henvise til, at borgeren bør kunne deltage i andre fritidsaktiviteter eller at det formodes, at borger kan deltage i andre fritidsaktiviteter. Der udover skal de alternative fritidsaktiviteter, kommunen henviser til, i et vist omfang være sammenlignelige. Kommunen skal i den forbindelse forholde sig til det objektive sammenligningsgrundlag, hvor behovet vurderes i forhold til andre på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse. Kommunen skal altså forholde sig til, hvad der er almindeligt for andre på samme alder og i samme livssituation i forhold til fritidsaktiviteter.

Om en borgers mulighed for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænset, er en konkret og individuel vurdering. Hvis borgerens muligheder for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter ikke er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne, kan der alene dækkes merudgifter til fritidsaktiviteter, hvis alle de fritidsaktiviteter borgeren kan deltage i, medfører merudgifter. Kommunen kan her vælge at dække merudgifterne til den billigste fritidsaktivitet, da det alene er de nødvendige merudgifter, der kan dækkes. Hvis en af de fritidsaktiviteter borgeren kan deltage i ikke medfører merudgifter, har borgeren ikke nødvendige merudgifter til fritidsaktiviteter.

Hvis en borger ikke kan dyrke andre former for fritidsaktiviteter, vil merudgifter til kontingent, udstyr m.v. kunne dækkes som en merudgift, hvis nødvendighedsbetingelsen er opfyldt. Hvis borgeren fx kan deltage i fritidsaktiviteten i den kørestol borgeren anvender til hverdag, kan der ikke bevilges dækning af merudgifter til en ekstra/speciel kørestol til brug for den konkrete fritidsaktivitet.

Merudgifter til kontingent til en fritidsaktivitet, der på grund af særlige forhold omkring udøvernes funktionsnedsættelse er dyrere end den samme fritidsaktivitet er for borgere uden en funktionsnedsættelse, kan ligeledes dækkes som en merudgift, hvis

borgerens mulighed for at deltage i andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænset og hvis det er nødvendigt for at borgeren kan deltage i den pågældende fritidsaktivitet.

Det er alene merudgiften, der kan dækkes, og kommunen er derfor berettiget til at fradrage de sparede udgifter, dvs. de udgifter borgeren ville have haft, hvis borgeren ikke havde en funktionsnedsættelse.

Merudgifter til eliteidræt kan ikke dækkes som en nødvendig merudgift, da borgeren selv har valgt at dyrke idræt på eliteniveau, og da det ikke er nødvendigt for at borgeren kan leve så almindeligt som muligt, at borgeren dyrker en fritidsaktivitet på eliteniveau.

Selvom personer uden en funktionsnedsættelse har mulighed for at dyrke en fritidsaktivitet på eliteniveau, er dette ikke ensbetydende med, at det er nødvendigt i forhold til den daglige livsførelse.

Hvis en borger dyrker en fritidsaktivitet på både almindeligt- og eliteniveau, kan der dækkes merudgifter til fritidsaktiviteten på almindeligt niveau, hvis betingelserne herfor er opfyldt, men der kan ikke bevilges yderligere merudgifter som følge af, at borgeren dyrker den pågældende fritidsaktivitet på eliteniveau.

Nødvendige merudgifter - håndsregninger

3-19 Udmåling af nødvendige merudgifter til håndsregninger forudsætter en helhedsvurdering af borgerens samlede situation. Kommunen skal i vurderingen inddrage, hvilken hjælp borgeren kan forvente fra borgerens netværk. Øvrige medlemmer af en husstand, blandt andet børn, forventes at deltage i opgaveudførelsen i hjemmet. Jo større og mere modent et barn er, des større kan forventningerne til barnets deltagelse i arbejdsopgaverne i hjemmet være. En kommune skal dog i hvert enkelt tilfælde sørge for, at kravene ikke går videre end de krav, der normalt stilles til børn i samme alder. Kommunen skal altid foretage en konkret og individuel vurdering af, om barnet kan håndtere opgaverne. Kommunen skal blandt andet se på, om der er særlige behov eller hensyn, der gør sig gældende i forhold til det enkelte barns samlede livssituation og ressourcer, samt hvilke opgaver, barnet i forhold til sin modenhed kan forventes at klare.

Nødvendige merudgifter - bolig mv.

25-22

Udgifter til husleje

Forhøjet husleje som følge af nedsat funktionsevne kan dækkes som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Behovet for merudgifter vurderes i forhold til andre på samme alder og i samme livssituation, som ikke har en funktionsnedsættelse.

Flytning begrundet i den nedsatte funktionsevne

Sag nr. 1 i principmeddelelsen fastslår, at når borgeren er nødt til at flytte fra sin bolig til en dyrere bolig på grund af en nedsat funktionsevne, skal der ved beregningen af merudgifter til husleje tages udgangspunkt i, hvad andre personer uden funktionsnedsættelse på samme alder og i samme livssituation har af udgifter til husleje. Beregningen af merudgifterne til husleje skal ikke tage udgangspunkt i de huslejeudgifter, som borgeren havde, før borgeren blev nødt til at flytte som følge af sin funktionsnedsættelse.

Alder, beskæftigelse, uddannelse og lokalt prisniveau er elementer, der skal inddrages. Kommunen skal tage udgangspunkt i det lokale prisniveau det sted, hvor borgeren boede, før borgeren fik behov for at flytte som følge af sin nedsatte funktionsevne. Kommunen skal sammenholde dette med de udgifter, som borgeren nu har til husleje på grund af sin nedsatte funktionsevne. Det er kun udgifter til husleje, som ligger ud over det beløb, som andre personer uden funktionsnedsættelse på samme alder og i samme livssituation har, som kan dækkes som merudgifter. Det er endvidere alene de forhøjede udgifter til husleje, som skyldes den nedsatte funktionsevne, som kan bevilges som en merudgift.

Flytning som ikke er begrundet i den nedsatte funktionsevne

Når borgeren ville være flyttet fra sin tidligere bolig uanset sin nedsatte funktionsevne, fx når en ung person flytter hjemmefra, kan der alene bevilges merudgifter til husleje, hvis det på grund af den nedsatte funktionsevne er nødvendigt for borgeren at bosætte sig i en bolig, hvor huslejen er dyrere, end hvad andre på samme alder og i samme livssituation uden funktionsnedsættelse betaler.

Alder, beskæftigelse, uddannelse og lokalt prisniveau er elementer, der skal inddrages. Kommunen skal tage udgangspunkt i forholdene det sted, hvor borgeren bosætter sig.

Hvis en kommune vil nedsætte en løbende ydelse til merudgifter, i dette tilfælde til husleje, skal den give en fyldestgørende begrundelse for det. Kommunen skal beskrive, hvilke elementer der er lagt vægt på i afgørelsen.

Sag nr. 2 fastslår, at henvisning til en specifik alder ikke alene kan være begrundelse for at ændre væsentligt på merudgiftsydelsen. Kommunen skal beskrive, hvilken betydning alderen har for borgerens merudgiftsniveau.

Boligstøtte

Sag nr. 1 fastslår, at det forhold, at der i reglerne om individuel boligstøtte er særlige regler for beregning af boligstøtte, når borgeren er visiteret til en bolig efter almenboligloven, ikke gør udtømmende op med sådanne personers ret til at modtage tilskud til forhøjede udgifter til husleje.

Leje af sommerhus

Forhøjet leje af sommerhus kan også dækkes som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, hvis udgiften i øvrigt opfylder betingelserne. Ved forhøjet lejeudgift som følge af udgifter til hjælpere, skal kommunen være opmærksom på, om udgiften kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning.

I sag nr. 3 fandt Ankestyrelsen, at forskellen på gennemsnitsprisen på et lejet sommerhus til fire personer og prisen på et lejet sommerhus til seks personer skulle indgå i beregningen af merudgifter til en person med en funktionsnedsættelse. Et sommerhus til seks personer var nødvendigt for at kunne huse to hjælpere.

Ankestyrelsen fandt også, at merudgiften skulle beregnes som forskellen mellem prisen på et almindeligt sommerhus til fire personer, som andre på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse ville have lejet og et egnet sommerhus til seks personer, som borgeren med en funktionsnedsættelse havde behov for. Ankestyrelsen lagde herved til grund, at borgeren havde oplyst, at han ikke ville have lejet et så stort hus, hvis han ikke skulle have to hjælpere indkvarteret i huset, og at han normalt ville leje huse med fire sovepladser.

Ankestyrelsen fandt, at prisen på et almindeligt sommerhus kunne fastsættes som en gennemsnitspris for sommerhuse i den pågældende periode på det pågældende sted.

Udgifter til ekstra varme

Udgifter til ekstra varme i borgers bolig kan dækkes som merudgift, hvis de øvrige betingelser er opfyldt.

I sag nr. 4 fandt Ankestyrelsen, at udgifter til ekstra varme i de rum, ansøger brugte til toilette og af- og påklædning, kunne dækkes som nødvendig merudgift. Ansøger var ikke berettiget til at få dækket udgifter til ekstra varme i den øvrige bolig som en nødvendig merudgift. Ankestyrelsen lagde vægt på, at ansøger på grund af sin nedsatte funktionsevne brugte betydeligt længere tid dagligt på toilette samt af- og påklædning end personer uden muskellidelse. Ansøger opholdt sig derfor betydeligt længere tid helt eller delvist afklædt i disse rum. Ankestyrelsen lagde derudover vægt på, at behovet var spredt ud over hele dagen, og der var derfor brug for konstant højere varme i disse rum. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at der ikke var sandsynliggjort en sammenhæng mellem ansøgers funktionsnedsættelse i form af muskelsvind og et behov for generelt øget rumtemperatur i hele boligen.

I sag nr. 5 fandt Ankestyrelsen, at udgifter til ekstra varme i sommerhus, som blev benyttet til ferier, ikke skulle indgå i beregningen af merudgiftsydelsen til en kvinde med en stærkt nedsat funktionsevne. De ekstra varmeudgifter i sommerhuset fandtes ikke primært at skyldes kvindens behov for ekstra varme som følge af hendes funktionsnedsættelse.

Flytning og beboerindskud

Subsidiaritet

Serviceovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse er subsidiær i forhold til anden lovgivning.

I sag nr. 6 fandt Ankestyrelsen dog, at aktivlovens regler om henholdsvis enkeltudgifter og flytning er subsidiære i forhold til serviceovens regler om nødvendige merudgifter til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

I sag nr. 7 fandt Ankestyrelsen, at beboerindskud kan dækkes som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, hvis indskuddet skyldes den nedsatte funktionsevne, og indskuddet ikke kan dækkes efter anden lovgivning, fx boligstøtteloven. Hvis der efter lov om boligstøtte kan bevilges et lån, der er rente- og afdragsfrit i fem år, kan beboerindskuddet ikke bevilges som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Ved låneoptagelsen er der ingen aktuel merudgift.

Vedligeholdelsesudgifter og håndsrækninger

Udgifter til håndsrækninger kan være nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse, hvis de opfylder de øvrige betingelser. De udgifter til håndsrækninger, som andre borgere uden nedsat funktionsevne på samme alder og i samme livssituation også har, kan ikke dækkes som merudgifter.

Håndsrækninger

Kommunen skal udmåle merudgifter med udgangspunkt i, at borgeren skal kunne leve som andre borgere på samme alder og i samme livssituation uden funktionsnedsættelse. Dette gælder også, når borgeren flytter til en ny bolig og i den forbindelse søger om merudgifter til håndsrækninger.

I sag nr. 8 fandt Ankestyrelsen, at kommunen ikke kan afvise at dække nødvendige merudgifter til håndsrækninger alene med den begrundelse, at borgeren ikke havde udgiften før flytningen, eller at borgeren allerede vidste, at borgeren ikke selv kunne varetage opgaven ved indflytning i en ny bolig. Udgiften skal være en følge af borgerens nedsatte funktionsevne og ikke af boligens stand. Det er borgeren, der skal sandsynliggøre sin merudgift. Kommunen fastlægger et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter. Kommunen kan henvise til det beløb, som borgeren har oplyst, i det omfang kommunen vurderer, at dette beløb er udtryk for de nødvendige merudgifter til håndsrækninger.

Beløbsniveauet i forhold til håndsrækninger, som fx havearbejde eller snerydning, kan også fastlægges ved, at kommunen indhenter priser fra leverandører af hjemmeservice, servicefirmaer eller andre aktører, der kan varetage de nødvendige håndsrækninger.

Kommunen kan henvise til en konkret timesats for almindelige lønninger på området for de bevilgede håndsrækninger, hvis der er en leverandør, der kan udføre hjælpen til timesatsen.

Serviceniveau

I sag nr. 8 fandt Ankestyrelsen også, at kommunen inden for lovens rammer kan træffe beslutning om at fastsætte generelle vejledende serviceniveauer. Dette gælder også ved merudgifter. Et serviceniveau på merudgiftsområdet kan fx foreligge i form af et prisniveau, der fastlægger, hvilket beløb borgeren kan få udbetalt til konkrete opgaver til forskellige håndsrækninger. Ved ansøgninger om dækning af merudgifter til håndsrækninger, skal kommunen oplyse sagen i forhold til, hvilke nødvendige merudgifter borgeren har til håndsrækninger. Kommunen kan ikke forudsætte, at det fastsatte prisniveau i serviceniveauet dækker borgerens merudgifter til konkrete hjælpeopgaver, når borgeren oplyser, at merudgiften er større end bevilget efter serviceniveauet. Kommunen må da undersøge, hvilke konkrete merudgifter borgeren har, og sikre sig, at borgeren bliver kompenseret for sine nødvendige merudgifter til fx håndsrækninger.

Et eventuelt serviceniveau skal derfor fraviges, hvis borgerens behov efter en konkret og individuel vurdering nødvendiggør det. Dette vil være tilfældet, hvis borgeren oplyser ikke at kunne få udført håndsrækningen til det fastsatte prisniveau, og kommunen samtidigt ikke konkret kan pege på en løsning af borgerens behov til det fastsatte prisniveau.

I sag nr. 9 fandt Ankestyrelsen, at en ansøger, der led af muskelsvind, og som modtog højeste førtidspension og plejetillæg, og som havde hjælp hele døgnet, idet hun havde fem hjælpere ansat til personlig pleje, efter en konkret vurdering var berettiget til dækning af nødvendige merudgifter til udgifter til arbejds løn til malerarbejde i sin lejlighed og til reparationer i forbindelse med dette arbejde. Der var ud fra det oplyste tale om en nødvendig reovering af ansøgerens lejlighed, og ansøgeren ville ikke selv kunne udføre arbejdet. Hun var alene og havde således ikke en ægtefælle eller samlever, der kunne påtage sig arbejdet. Der var desuden ikke en vedligeholdelseskonto for lejligheden, hvoraf udgiften ville kunne afholdes.

I sag nr. 10 fandt Ankestyrelsen, at udgifter til gennemgribende istandsættelse og maling af nyindkøbt hus samt anlæg af have ikke kunne anses som nødvendige merudgifter ved den daglige livførelse, da restaureringen ikke var en følge af ansøgers nedsatte funktionsevne.

I sag nr. 5 fandt Ankestyrelsen, at udgifter til vedligeholdelse af et sommerhus, som blev benyttet til ferier, ikke skulle indgå i beregningen af merudgiftsydelsen til en kvinde med en stærkt nedsat funktionsevne. Vedligeholdelsesudgiften fandtes ikke at være en nødvendig merudgift i lovens forstand, idet det ud fra beskrivelsen af kvindens samlede situation ikke var nødvendigt for hende at have et sommerhus.

Subsidiaritetsprincippet

Ved dækning af udgifter til håndsrækninger som merudgifter skal kommunen vurdere, om håndsrækningen er omfattet af andre

bestemmelser i serviceloven. Hvis håndsrækningen er dækket af andre bestemmelser i serviceloven, kan udgiften ikke dækkes som en nødvendig merudgift.

I sag nr. 11 fandt Ankestyrelsen, at nogle af de ansøgte merudgifter var dækket af borgerens hjælpeordning. En mand med en stærkt nedsat funktionsevne, der havde fået bevilget en hjælpeordning efter serviceloven, havde ansat en hjælper ca. et halvt år efter bevillingen. Han havde søgt om hjælp til dækning af udgifter til både mindre og større håndsrækninger i denne periode efter servicelovens merudgiftsbestemmelse, ligesom han forud for bevillingen af hjælpeordningen havde søgt om hjælp til håndsrækninger efter merudgiftsbestemmelsen.

Mandens hjælpeordning fandtes alene at dække mindre håndsrækninger såsom praktisk hjælp til almindelig rengøring, hjælp til indkøb og indpakning af gaver, hjælp til ledsagelse m.v. Derimod fandtes ordningen ikke at omfatte større håndsrækninger som snerydning, havearbejde, malerarbejde, vinduespudding m.v.

Der er ikke hjemmel i servicelovens bestemmelse om hjælpeordning eller i bestemmelsen om merudgiftsydelse til at afholde udgifter til håndsrækninger omfattet af hjælpeordningen i perioden fra bevilling af hjælpeordning til dens iværksættelse.

De udgifter til håndsrækninger, der ikke er omfattet af hjælpeordningen, kan dækkes efter servicelovens merudgiftsbestemmelse, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Hjælpen skal i så fald ydes med tilbagevirkende kraft fra ansøgningstidspunktet.

Nødvendige merudgifter

- driftsudgifter bil

70-17 Når kommunen skal vurdere, om borgeren har merudgifter til drift af bil, skal kommunen først tage stilling til, om borgeren uden sit handicap ville have haft bil. Kommunen skal også overveje, om det er en nødvendig følge af borgerens handicap at anvende bil. Den samme vurdering skal ske, når der er flere biler i husstanden. Kommunen skal også vurdere, om borgerens bil er særlig stor og driftsmæssig dyr, eller om den er en personbil af almindelig størrelse. Kommunen skal dernæst skelne mellem borgerens forskellige typer af kørsel. Først efter disse vurderinger kan kommunen beregne en borgers eventuelle nødvendige merudgifter til drift af bil.

Nødvendige merudgifter

- sandsynliggjort

98-13 Sandsynliggjorte merudgifter betyder, at kommunen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgiften. Der skal laves et overslag over omfanget af de behov, som borger med al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af

merudgifter. Sigtet med ydelsesformen er at give borgeren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes. Der skal ikke søges kommunen om hjælp for hver enkelt konkret udgift.

Nødvendige merudgifter - sektoransvar og subsidiaritet

C-53-06 Det følger af sektoransvarlighedsprincippet, hvorefter udgifter til behandling henhører under sundhedssektoren, at der ikke kan ydes hjælp til dækning af behandlingsudgifter som en merudgift efter serviceloven.

57-13 Der kan ydes hjælp til egenbetaling af befordringsudgifter ved benyttelse af handicapkørsel til behandling hos fysioterapeut uden for hospital efter reglerne om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse. Dette gælder, hvis der ikke kan ydes støtte til befordring efter anden lovgivning eller efter andre bestemmelser i serviceloven.

33-16 Fodbehandling hører under sundhedslovgivningen. Fodbehandling kan blandt andet omfatte regelmæssig beskæring ved en statsautoriseret fodterapeut, så fissurdannelse og sår forebygges. En fastsat egenbetaling til fodbehandling kan ikke dækkes som en merudgift. Udgiften vil derimod kunne dækkes efter aktivlovens regler om økonomisk hjælp til behandling, hvis betingelserne for hjælp efter denne bestemmelse er opfyldt.

75-16 Servicelovens regler om dækning af merudgifter kan ikke anvendes, når borgeren søger om hjælp, der er omfattet af specialbestemmelserne i serviceloven. Det skyldes, at reglerne om merudgifter er subsidiære i forhold til anden lovgivning og andre bestemmelser i den sociale lovgivning. Hvis udgifterne kan dækkes af andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning, finder reglerne om merudgifter ikke anvendelse. Det betyder, at når hjælp til fx at bringe og hente børn og føre rent, som ydelser forudsættes bevilget efter reglerne om praktisk hjælp, kan reglerne om merudgifter ikke anvendes. Det gælder, selvom betingelserne for hjælp efter reglerne om praktisk hjælp i det konkrete tilfælde ikke er opfyldt.

30-17 Et produkt kan både være et hjælpemiddel og et behandlingsredskab. Hvilken myndighed, der i givet fald bevilger produktet afhænger af, hvordan produktet anvendes og administreres.

44-18 Plastre, engangshandsker, engangsvaskeklude, gaze, gazeservietter, cremer, vådservietter, håndsprit, spritservietter og andre tilsvarende produkter er forbrugsgoder, da de fremstilles og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug med den almindelige befolkning som målgruppe. Principmeddelelsen beskriver, hvordan produkterne trods det, skal behandles efter forskellige regelsæt, afhængigt af hvilken sammenhæng de indgår i. Det kan være sundhedslovgivningen, reglerne om hjælpemidler, forbrugsgoder eller reglerne om nødvendige merudgifter.

Nødvendige merudgifter - vejledning

22-18 Kommunen har, som en del af helhedsvurderingen, pligt til at behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning. Det følger af retssikkerhedsloven. Det betyder også, at borgeren skal have tilbud om rådgivning og vejledning, hvis det er nødvendigt. Som udgangspunkt har kommunen kun pligt til at vejlede, hvis der er en anledning til det. Det følger af god forvaltningsskik, at en myndighed, efter omstændighederne, også er forpligtet til at vejlede på eget initiativ. Det betyder, at kommunen har pligt til at vejlede selvom borgeren, hverken direkte eller indirekte, har bedt om vejledning. Det betyder også, at vejledningen ikke nødvendigvis skal ske i forbindelse med en ansøgning om hjælp, men fx kan ske i forbindelse med bevilling af en anden ydelse eller i forbindelse med opfølgning. Vejledningen forudsætter, at kommunen i forvejen er i kontakt med borgeren.

VIII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at fremlægge 24 konkrete sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om merudgifter. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunernes afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

Sagerne er grupperede i overordnede temaer. Der kan være flere temaer og delelementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser eller ændrer afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Personkreds

Sag nr. 1. Stadfæstelse. Borger er ikke omfattet af personkredsen uden medicinsk behandling, fordi ophør af astmamedicin ifølge de konkrete lægelige oplysninger vil resultere i åndenød ved fysisk aktivitet, men ophøret vil ikke være akut livstruende eller med umiddelbar risiko for væsentlig og varig funktionsnedsættelse. Derudover ikke omfattet af personkredsen med medicinsk behandling, da borger selv kan varetage egen hygiejne, nogle praktiske opgaver og uden problemer kan komme omkring via bil mv. Ved hjælp af godt fodtøj, håndkøbsmedicin og handicapbil er borger i høj grad selvhjulpent.

Sag nr. 2. Hjemvisning og stadfæstelse. Borger lider af stråleskader efter kræftforløb. Hjemvisning ift. den medicinske behandling, da kommunen ikke i tilstrækkelig grad har undersøgt konsekvensen for funktionsevnen ved ophør af medicinsk behandling. Stadfæstelse, hvis borger skal vurderes med medicin, idet borger kan flere ting selv.

Sag nr. 3. Stadfæstelse. Borger har rygmarsbrok og er lammet fra livet og ned. Funktionsnedsættelsen er ikke indgribende, og de iværksatte hjælpeforanstaltninger gør i vidt omfang borger selvhjulpen i dagligdagen.

Sag nr. 4. Hjemvisning. Borger lider af astma, har en genetisk nethindeligelse og cøliaki. Kommunen har ikke i tilstrækkelig grad undersøgt konsekvensen for funktionsevnen ved ophør af medicinsk behandling, eller om funktionsnedsættelsen har indgribende konsekvenser i dagligdagen.

Sag nr. 5. Hjemvisning og stadfæstelse. Borger lider af kroniske smerter. Hjemvisning ift. den medicinske behandling, da kommunen ikke har undersøgt konsekvensen for funktionsevnen ved ophør af den medicinske behandling. Stadfæstelse, hvis borger skal vurderes med medicinsk behandling, da funktionsnedsættelsen ikke er af indgribende karakter i den daglige tilværelse.

Sag nr. 6. Hjemvisning og stadfæstelse. Borger lider af bipolar affektiv sindslidelse, ADHD, personlighedsforstyrrelse af Borderline-type, social angst, PTSD og piskesmæld. Hjemvisning ift. den medicinske behandling, da kommunen ikke har undersøgt konsekvensen for funktionsevnen ved ophør af den medicinske behandling. Stadfæstelse, da funktionsnedsættelsen ikke er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, når borger skal vurderes med sin medicinske behandling.

Nødvendige merudgifter –minimumsbeløb

Sag nr. 7. Stadfæstelse. Kommunen har ikke konkret undersøgt, om udgifter til glutenfri havregryn og diabeteskost skal indgå i beregningen, men hvis de af borger oplyste udgifter medregnes, overstiger udgifterne fortsat ikke minimumsbeløbet. Udgifter til fodindlæg er ikke omfattet af bestemmelsen om merudgifter.

Sag nr. 8. Stadfæstelse. Kommunen har – modsat tidligere opholdskommune – taget udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens officielle kostråd ved beregningen af nødvendige merudgifter til glutenfri diæt. De nødvendige merudgifter overstiger herefter ikke længere minimumsbeløbet.

Sag nr. 9. Stadfæstelse. Udgifter som følge af diabetes. Merudgifter overstiger ikke minimumsbeløbet. Ikke sandsynliggjort, at udgifter til egenbetaling til tilskudsberettiget medicin, ikke-tilskudsberettiget medicin og behandling af lave blodsukre (druesukker) er højere end det, som kommunen har beregnet.

Nødvendige merudgifter - håndsregninger

Sag nr. 10. Stadfæstelse. Udgifter til håndsregninger til havearbejde i sommerhus kan ikke anses for nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Sag nr. 11. Hjemvisning. Afslag på udgifter til flytning. Kommunen har vurderet, at det er en udgift andre personer på samme alder og i samme livssituation uden en funktionsnedsættelse vil have. Borger har behov for hjælp til at pakke ting ned og ud samt istandsættelse og slutrengøring af boligen. Opgaverne kan karakteriseres som håndsregninger. Kommunen har ikke forholdt sig til, om borger har en nødvendig udgift til håndsregninger som følge af funktionsnedsættelsen.

Sag nr. 12. Stadfæstelse og hjemvisning. Stadfæstelse. Borger har ikke sandsynliggjort nødvendige merudgifter til håndsregninger til at flytte møbler og effekter i hjemmet. Hjemvisning af udgifter til nødvendige håndsregninger til vask og maling af hegn (vedligeholdelse påhviler lejer), da kommunen ikke tilstrækkeligt har begrundet, at borgeren kan få udført arbejdet med den udmålte timesats. Vi henviste til principperne, som følger af principmeddelelse 25-22.

Nødvendige merudgifter - husleje

Sag nr. 13. Stadfæstelse. Borger har ikke nødvendige merudgifter til husleje til handicapbolig i forhold til andre personer på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse. Sammenlignes med andre, som bor alene, selvom flytningen fra det fælles hjem skyldes funktionsnedsættelsen. Udgifter til forbrug og pakker til plejebolig (vand, varme, antenne, vask, kost, almindelig forbrugsgoder og fornødenheder) kan ikke anses for nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse, da andre personer på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse, også har udgifter hertil.

Sag nr. 14. Hjemvisning. Borger har bl.a. autisme. Sagen er ikke tilstrækkeligt oplyst til, at vi kan afgøre, om udgiften til genhusning i forbindelse med reovering af borgers andelsbolig er en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, herunder om udgiften er en følge af borgers funktionsnedsættelse, eller om andre i andelsboligforeningen også har tilsvarende udgifter til genhusning.

Sag nr. 15. Stadfæstelse. Borger har ikke sandsynliggjort højere udgifter til husleje end det, som kommunen har medtaget i beregningen. Kommunen har indhentet tilstrækkelige objektive oplysninger om, hvor meget andre på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse, betaler i husleje.

Nødvendige merudgifter – forskellige typer af merudgifter

Sag nr. 16. Stadfæstelse. Udgift til højskoleophold er ikke nødvendig som følge af funktionsnedsættelsen. Kommunen har vurderet, at udgiften ikke er nødvendig, da andre personer på samme alder og i samme livssituation uden en funktionsnedsættelse også har udgifter til højskoleophold. Borger er tidligere bevilget arbejdslederkursus og kan tilegne sig oplysningerne på anden måde end ved højskoleophold.

Sag nr. 17. Ændring og stadfæstelse. Ændring: Udgift til fodcreme er nødvendig som følge af funktionsnedsættelsen. Kommunen har vurderet, at udgiften ikke er nødvendig som følge af borgers funktionsnedsættelse, da det ikke er lægeligt ordineret og ikke har lægelig effekt. Det fremgår af statusattest, at fodcremen er nødvendig som følge af borgers funktionsnedsættelse. Borger har højere udgifter til fodcreme end andre personer på samme alder og i samme livssituation uden en funktionsnedsættelse. Stadfæstelse af, at udgift til kørsel ikke er en nødvendig merudgift. Udgiften kan dækkes af sundhedsloven.

Sag nr. 18. Stadfæstelse. Udgift til medicinsk cannabis er ikke en nødvendig merudgift som følge af funktionsnedsættelsen. Kommunen har vurderet, at behandlingsmulighederne ikke er udtømte på baggrund af statusattest. Psykiater oplyser i statusattest, at borger ikke har mod på at prøve anden medicin på grund af bivirkninger. Vi finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering.

Nødvendige merudgifter - bil

Sag nr. 19. Stadfæstelse. Borger har ikke højere udgifter til bilforsikring end det, som kommunen har beregnet. Kommunen har vurderet, at borger ville have haft bil, hvis han ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Borgers bil er særlig stor og driftsmæssig dyr. Kommunen sammenligner med, hvad andre personer på samme alder og i samme livssituation uden en funktionsnedsættelse betaler i forsikring. Kommunen bevilger den del af udgiften til forsikring, som skyldes borgerens kassebil.

Sag nr. 20. Stadfæstelse. Udgift til reparation af bil er ikke en nødvendig merudgift som følge af funktionsnedsættelsen. Borger er ikke fremkommet med de oplysninger, kommunen har anmodet om for at kunne træffe afgørelse i sagen. Kommunen vejleder borger om konsekvenserne ved manglende medvirken til sagens oplysning, herunder processuel skadevirkning. Kommunen træffer afgørelse på foreliggende grundlag.

Sag nr. 21. Stadfæstelse. Borger har ikke ret til yderligere dækning af kørsel end det, som kommunen har bevilget, da borger ikke har sandsynliggjort højere udgifter til kørsel end det, som kommunen har medtaget. Udgifterne til ekstra husleje og ekstra varme er ikke nødvendige merudgifter som følge af borgers funktionsnedsættelse, da kommunen har vurderet, at borgers flytning ikke var nødvendig som følge af funktionsnedsættelsen. Udgiften til lifteftersyn og ekstra strøm kan ikke dækkes efter reglerne om merudgifter.

Sag nr. 22. Stadfæstelse. Afslag på ordinær kørsel. Kommunen har vurderet, at borger ville have haft bil, hvis han ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Borger har ikke sandsynliggjort, at han ikke ville have haft bil, hvis han ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Afslag på udgifter til leje af bil. Vi har vurderet, at det på nuværende tidspunkt ikke er nødvendigt som følge af hans funktionsnedsættelse.

Sag nr. 23. Stadfæstelse. Afslag på udgifter til service af bil, herunder reparation af bremses og dæk. Kommunen har vurderet, at borger ville have haft bil, hvis han ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Kommunen har inddraget alle relevante momenter i vurderingen i overensstemmelse med vores praksis i principmeddelelse 70-17.

Sag nr. 24. Stadfæstelse og hjemvisning. Stadfæstelse. Udgifter til leje af handicapbil som følge af, at der var ventetid på den ønskede handicapbil var ikke nødvendige merudgifter. Hjemvisning. Kommunen har ikke vurderet, om udgifter til reparation af handicapbil skyldes bilens alder.

Sag nr. 25. Stadfæstelse. Borger har ikke ret til dækning af udgifter til vinterdæk. Kommunen har vurderet, at borger kan anvende helårsdæk på sin handicapbil og køre sikkerhedsmæssigt forsvarligt.